

Pottenbakkers & aardewerk uit Tunesië

Pottenbakken is een heel traditioneel ambacht, waarvan de kennis binnen de familie van generatie op generatie wordt doorgegeven. Het is een ambacht waaraan de hele familie meewerkt.

De werkplaatsen zijn dus ook in en bij hun woonvertrekken. Bij de Artisanat pottenbakkers zijn alle producten met de hand gemaakt.

Ook het klei mengen en het glazuur aanmaken gaat handmatig. Basisvormen worden met de hand in mallen gevormd.

Het aanzetten van oren en tuiten, de versieringen en dergelijke wordt allemaal met de hand gedaan.

Het Artisanat leerde hoe te stoken met gas- of elektrische oven, dit is specialistenwerk.

Verder werd onderwezen hoe te werken met de gekleurde glazuren, hoe te decoreren.

Vooraf vrouwen blijken geschikt voor dit fijnere, nauwkeurig schilderwerk.

Artisanat pottenbakkerij contra Industriële pottenbakkerij

De pottenbakkers ontwikkelen steeds nieuwe vormen en decoratiemotieven, de industrie kopieert dit op grote schaal met hun massaproductie.

De industrie met hun ruimere financiële middelen en veel grotere productie beheersen letterlijk en figuurlijk de markten. De Artisanat pottenbakkers kunnen hier nauwelijks tegenop.

In dit land met heel veel werkeloosheid, is scholing voor grote groepen nog steeds onbereikbaar, kost geld in plaats van een stuiver te verdienen. Er is leerplicht, maar velen hebben daarom maar een paar jaar onderwijs kunnen volgen.

En er zijn altijd ook mensen die niet kunnen leren. Het ambachtswerk is een omvangrijk vangnet voor deze niet- of laaggeschoolden. De Artisanat pottenbakkers leiden nu zelf ook op, bijvoorbeeld: aan vooral veel vrouwen wordt geleerd hoe te decoreren.

Onder de pottenbakkers zijn voortreffelijke vaklui, zij maken hun producten met het persoonlijk karakter van eerlijk handwerk en authentieke decoraties en betaalbare prijzen.

De Artisanat pottenbakker Jalel

Jalel is de zoon van een familie die al generaties lang pottenbakken.

Zoals zoveel pottenbakkers in deze regio zijn ze oorspronkelijk afkomstig van Djerba. Ze zijn naar deze regio gegaan omdat de klei hier wel geschikt is voor fijn aardewerk als serviesgoed, en wel geschikt is om te stoken in gas of elektrische ovens, vooral voor het glazuren van belang.

De familie: (groot-)ouders en zonen met hun vrouwen en kinderen wonen vlak bij elkaar in de buurt, heel gebruikelijk in Tunesië. De werkplaatsen van de pottenbakkerij zijn ook in deze huizen.

1. **Klei delven:** Het bereiden van de klei gebeurt op een andere locatie. Dit mijnen en bereiden van de klei wordt beschouwd als het laagste proces, een handwerk voor diegenen die echt niets kunnen leren, de geestelijk wat achtergebleven mensen vinden hier toch nog werk.

2. **Vormen:** Het vormen in mallen vindt plaats op tal van locaties. Kleine werkplaatsjes zijn er overal verspreid in het dorp.

3. **Drogen:** Als de klei leerhard is, worden de oren, tuiten etc. aangezet, en het met motieven opensnijden als versiering van bv. lampen.
Dit gebeurt ook allemaal in de kleine werkplaatsjes, De mensen, vaak ook vrouwen, kunnen zelf zeggen hoeveel stuks ze in een bepaalde week kunnen maken. Het aardewerk wordt bij ze thuisgebracht en weer opgehaald. Het is allemaal heel kleinschalig, het kan ook om maar een paar stuks gaan!

4. **Oven:** Alles wordt weer opgehaald en te drogen gezet.
Bij de familie pottenbakkerij Jalel werkt een ovenstoker in vaste dienst, hij wordt beschouwd als lid van de familie. Deze man heeft als analfabete 12-jarige bij het Artisanat een opleiding tot ovenstoker gevolgd, daar deze baan mee gekregen, kon daardoor trouwen, en is nu in staat om voor zijn vrouw en kinderen te zorgen.
Een echte successtory! Bij Jalel wordt het aardewerk gestookt in een gasoven.

5. **Het decoreren:** Na de eerste keer stoken wordt het aardewerk met verschillende kleuren glazuur beschilderd.

Dit beschilderen staat in hoog aanzien, veel familieleden beheersen deze techniek, want de kinderen leren dit van jongs af aan spelenderwijs. Daarnaast leidt Jalel mensen op in de werkplaats van hun pottenbakkerij. Vooral vrouwen blijken geschikt voor dit werk, meer geduld en fijnere motoriek.

Zij werken in de pottenbakkerij tot ze trouwen. Daarna kunnen zij hun werk thuis voortzetten, het aardewerk wordt bij hen gebracht en weer opgehaald.

Ze bepalen zelf hoeveel stuks ze, per week, kunnen beschilderen.

De vrouwen blijken over het algemeen veel betrouwbaarder dan de mannen met hun toezeggingen hoeveel ze zullen produceren!

Zo is deze opleiding van glazuurdecoratie voor hen een vak waar ze hun hele leven nog wat geld mee kunnen verdienen. Van groot belang in dit land waar werkloosheid heel hoog is. Waar alleen de familie het sociale en financiële vangnet is.

6. **Nogmaals oven:** Over gedecoreerde aardewerk wordt een laag transparante glazuur aangebracht in de werkplaats. Daarna wordt alles een tweede keer gestookt. Bij Jalel weer in een gasoven.

7. **Inpakken en vershippen:** Dan is het aardewerk klaar voor de verkoop. Veel families zijn zo betrokken bij en afhankelijk van dit Artisanat pottenbakken van de familie Jalel!